



22.5.2008

YM63/04/2008

Maa- ja metsätalousministeriö
Kala- ja riistaosasto

MAA-JA METSÄTALOUS-
MINISTERIÖN

23.05.2008

HARE MMM 022:00 2008

Viite
Hänvisning Lausuntopyyntöne 3.4.2008, Dnro MMM022:00/2008

Asia
Ärende Ympäristöministeriön lausunto kalastuslain kokonaisuudistuksesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt ympäristöministeriöltä näkemyksiä kalastuslain – ja asetuksen uudistamistarpeen valmistelutyötä varten.

Kalastuslain- ja asetuksen on kokonaisuudistus on tarpeellinen, koska olemassa oleva lainsäädäntö on monin tavoin vanhentunut. Kalastuslainuudistuksessa tulee ottaa huomioon etenkin EU:n yhteisen kalastuspolitiikan ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset. Muita huomioon otettavia velvoitteita ovat EY:n meristrategiadirektiivi ja ympäristövastuudirektiivi 2004/35/EY sekä HELCOM:in viimevuoden lopussa hyväksytty Itämeren toimintasuunnitelma.

Ylikalastuksen ja laittoman kalastuksen vaikutukset kalakantoihin ja kalastuksen sivusaaliit ovat kalastuksen merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Kalastuksen yhteydessä sivusaaliiksi jää sekä alamittaisia saaliskaloja että muita lajeja etenkin merinisäkkäitä ja lintuja. Tällä hetkellä sivusaalismäärästä ei ole tietoa. Kalastajat tulisi velvoittaa raporttoimaan sivusaaliista. Raportoinnin avulla pystytään arviomaan ongelman laajuus ja mihin kalastusmuotoihin se liittyy ja ryhtyä sen mukaisiin toimiin sivusaalisongelman vähentämiseksi.

EY:n meristrategiadirektiivin velvoitteet meriympäristön hyvän tilaan saavuttamiseksi vuoteen 2020 mennessä asettavat myös vaatimuksia kalastuslain uudistamiselle. Direktiivin mukaisesti jäsenvaltioiden tulee tehdä alustava arviointi meriympäristön tilasta, jossa yhtenä arvioinnin kohteena on kalapopulaatioiden rakenne, joka sisältää mm. arviott populaatioiden runsaudesta ja levinneisyydestä. Lisäksi tulee arvioida meriympäristöön kalastuksesta kohdistuvia paineita mukaan lukien sivusaalistus. Alustavan arvioinnin perusteella määritellään meriympäristön hyvän tilan ominaispiirteet. Tämän jälkeen tulee asettaa ympäristötavoitteet, seurantaohjelmat ja lopuksi toimenpideohjelma, jossa esitettävien toimenpiteiden avulla tulee saavuttaa meriympäristön hyvä tila.

Ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpano edellyttää, että ammatillista kalastusta

harjoittava voidaan saattaa vastuuseen kalastuksen yhteydessä aiheutetusta luontovahingoista. Käytännössä tämä edellyttää kalastuslakiin lisättävää viittaussäännöstä, jonka mukaan kalastuksessa on noudatettava mitä luonnonsuojelulaissa säädetään, ympäristövastuudirektiivin täytäntöön panemiseksi annettava hallituksen esitys on valmisteltavana ympäristöministeriössä ja se on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella.

HELCOMin 15.11.2007 hyväksytyyn toimintasuunnitelmaan tavoitteena on saavuttaa Itämeren hyvä tila vuoteen 2021 mennessä. Useat toimintasuunnitelman luonnon monimuotoisuuden ja -suojausosuuden toimet liittyvät kalakantojen hoitoon ja uhanalaisten kalalajien suojeluun sekä kalastuksen ympäristövaikutuksiin mukaan lukien kalastuksen kielteisten vaikutusten vähentäminen (mm. sivusaalisasiat).

Merialueen käytön suunnittelu (Marine Spatial Planning) on keino, jolla tulevaisuudessa voidaan paremmin sijoittaa merialueella tapahtuvat toiminnot niin, että ne eivät ole toistensa kanssa ristiriidassa. Merialueen suunnittelun periaatteita kehitellään parhaillaan mm. HELCOMissa. Ne ovat myös osa EUn meripolitiikan linjauksia. Suunnittelua varten tarvitaan tietoa sekä alueella tapahtuvista toiminnoista että vedenalaisesta luonnosta ja sen arvoista. VELMU ohjelma (vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelman) tuottaa tietoa mm. talouskalojen lisääntymisalueista.

Edellä mainittujen velvoitteiden mukaisesti kalastuslain kokonaisuudistuksen lähtökohtana tulisi olla kalakantojen biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen ja kalastuksen säätely ekosysteemilähestymistavan mukaisesti. Kalastuksen säätelyssä tulee huomioida sosio-ekonomisten asioiden lisäksi myös kalastuksen vaikutukset kalakantoihin riippumatta siitä kuka kalastusta harjoittaa.

Kalakantojen hoitamiseksi rauhoituspiirit ovat pyrkineet turvamaan mm. uhanalaisten kalojen lisääntymis-, oleskelupaikat ja kulkureitit. Kalastuslain uudistuksessa tätä keinoa tulisi painottaa entistä enemmän etenkin merialueilla, jossa erilaiset hyödyntämisspaineet (soraotto, tuulivoimalat) uhkaavat useiden kalalajien lisääntymisalueita.


Tuotujen vieraslajien osalta on EY on antanut asetuksen (708/2007) tulokaslajien ja paikallisesti esiintymättömien lajien käytöstä vesiviljelyssä. Asetus tulisi viedä kansalliseen lainsäädäntöön.

Kalastuslaissa on yleisoikeutta ja sen valvontaan koskevia ongelmia. Kalastuslupajärjestelmä on vaikeaselkoinen, eikä järjestelmä vaikuta kovinkaan tehokkaalta, kun otetaan huomioon sen tuotto valtiolle ja kalavesien omistajalle. Kalastuslupien ja maksujen valvonta on ongelmallinen ja sen suhde perustuslakiin vaatii selvitystä. Yksityinen taho hoitaa julkista tehtävää.

Kalastusmatkailun kehittymistä tulisi tukea. Kalastustaitojen hankkimiseen on kiinnostusta ja opastusta tarvitaan. Opastettuja kalastusmatkojen ja kalastuskielaiden välinen suhde kaipaa selvittämistä.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet ylitarkastaja Penina Blankett, ylitarkastaja Matti Osara ja ylitarkastaja Pekka Tuunanen.

Tulosryhmän päällikön sijaisena
Ympäristöneuvos



Mikko Kuusinen

Ylitarkastaja



Penina Blankett